

הסבא סיפק לישראל טילים - הנכד רוצה להביא שלום ויין טוב

לורן דאסו הוא אחד מיורשי אימפריית המטוסים וההנדסה דאסו, שהוקמה על ידי סבו ניצול השואה, ובזכותו הצטיידה ישראל במטוסי קרב וטילים ■ לאחר שמשפחתו הפנתה עורף לידידות עם ישראל, דאסו חוזר ומנסה לקדם השקעות, קשרי ידידות ויין ■ "הדלתות נפתחות בפנינו"

קריאת זן | 3 | | | | |

מטוסי אלפא ג'ט מתוצרת דאסו צילום: בלומברג

דפנה מאור

פורסם ב-16:30 | עודכן ב-16:30

בוקר יום שישי שעבר. טיל ענק ממריא ממנחת באזור מישור החוף הדרומי, וחותר את שמי התכלת. העיתונים מדווחים כי צה"ל ערך ניסוי שיגור ב"מערכת הנעה רקטית" מבסיס פלמחים, ואף זיהו את הטיל כ"יריחו 3". שר החוץ האירני מוחמד ג'ואד זריף מיהר להזדעק וטען כי הטיל כוון לארצו, ונועד "להעביר מסר ברור לאירן". "הארץ" מדווח כי "לפי פרסומים זרים, לישראל יש טילי קרקע-קרקע ארוכי-טווח מסדרת יריחו המסוגלים להגיע לכל נקודה במזרח התיכון".

את "הסבא" של יריחו, הראשון בסדרת הטילים, העניק לישראל לפני כ-50 שנה מרסל דאסו, תעשיין צרפתי ממוצא יהודי, שמכר למדינה מידע וחלקים ששימשו לייצור הטיל. החברה שלו ייצרה בנוסף את מטוסי המיראז' שסייעו בניצחון של ישראל

במלחמת ששת הימים, וגם סיפקה לישראל את הידע הדרוש לייצור מטוסי הנשר והכפיר. בכך סלל דאסו את הדרך לפיתוחה של תעשיית מטוסי הקרב המקומית.

במקורות מעניינת נחת בישראל בבוקר השיגור לורן דאסו, נכדו של מרסל, האסטרטג הראשי ואחד הבעלים של קונצרן דאסו בצרפת. הוא מיליארדר בעצמו, נחשב מומחה ליין, בעל יקבים ופטריוט צרפתי נלהב.

מרסל דאסו צילום: ללא קרדיט

פרסומת -

אף שהוא חובב ישראל נלהב, נחיתתו בישראל הוטלה בספק כמעט עד הרגע האחרון. באותו סוף שבוע - כמו בכל סופי השבוע בשנה האחרונה - יצאו מאות אלפים מבני ארצו להפגין ברחובות פאריס וברחבי צרפת נגד תוכנית קיצוץ הפנסיות של הנשיא עמנואל מקרון, ושירותים רבים הושבתו, כולל חלק מהטיסות. "לא היו שום עיכובים", הוא אומר בשביעות רצון. נשיא צרפת מקרון היה אמור להגיע לביקור רשמי בישראל בינואר, אבל לדבריו, "בגלל המצב הנוכחי בצרפת, לא בטוח שזה יקרה".

אתה תומך במקרון, אבל יש מחאה קשה נגדו. הרבה צרפתים טוענים שהם לא נהנים מפירות הצמיחה.

דאסו: "מתחילתה, צרפת היתה אומה של מהפכנים. אנשים שאוהבים למחות ולהפגין. לא כולם יכולים להיות מרוצים. זה בלתי אפשרי. האפודים הצהובים הם תופעה קטנה. אבל חייבים לומר: יש מעטים שהם עשירים מאוד, ויש הרבה אנשים שהם עניים מאוד. כתבתי למקרון מכתב, שבו הצעתי להטיל מס על העשירים כדי לעשות חלוקה מחדש של העושר. המזכיר שלו כתב לי בחזרה ואמר שזה רעיון טוב אבל לא פשוט ליישום. אבל כשיש כל כך הרבה שאין להם הרבה, צריך לפתור את זה.

הפגנה של האפודים הצהובים. "אנשים שאוהבים למחות ולהפגין" צילום: Francois Mori/איִפִי

"נפגשתי עם האפודים הצהובים בשאנז אליזה ודיברתי איתם. שאלתי אנשים למה הם מוחים. אדם אחד אמר לי - אנחנו עובדים כל חיינו, ויש לנו פנסיה של 2,000 יורו. אחרי שאנחנו משלמים את שכר הדירה אין לנו אפילו כסף לקנות מתנה לנכדים. ראיתי אישה צעירה ושאלתי: למה את פה? היא אמרה לי שהיא גרושה עם שני ילדים, ומשתכרת 900 יורו. היא לא יכולה לקנות מספיק אוכל מזה. בלתי אפשרי לחיות ככה. מה שצריך בצרפת הוא אחדות ואחוה. לנו (העשירים) יש מזל שיש לנו הרבה, אבל יש הרבה אנשים שאין להם".

כמי שמחזיק בלא מעט חברות במשק הצרפתי, לדאסו קצת קשה עם המסרים היוצאים מהמחאה על ריכוזיות במשק והיעדר תחרותיות. "תראי את החברות הגדולות בבורסה. בצרפת יש חברות מהגדולות והמצליחות בעולם - תעופה, קוסמטיקה, דיגיטל, אלקטרוניקה, מלונות. הרווחים של החברות הגלובליות נראים מצוין - חברות כמו הרמס, LVMH, קואנטרו", הוא נוקב בשמות של מותגי יוקרה צרפתיים, "כל העסקים האלה פורחים".

דאסו אמנם לא מציין זאת במפורש, אבל גם העסקים המשפחתיים פורחים. דאסו גרופ, שבבעלות לורן, אחיו אוליבייה ותיירי ואחותו מארי אלן, הוא קונצרן חברות צרפתי שמייצר לדבריו, "מטוסים וגם יין - היחיד בעולם שעושה זאת".

כמה מהחברות הגדולות ביותר הנסחרות בבורסה הצרפתית שייכות לקונצרן, המגלגל הכנסות שנתיות של כ-9 מיליארד יורו. חברת הדגל שלה, שהוקמה ב-1929 על ידי סבו של לורן, מרסל, היא יצרנית מטוסי הקרב ומטוסי המנהלים דאסו אוויאסיון, שב-12 החודשים האחרונים שעליהם דיווחה רשמה הכנסה של 6.5 מיליארד דולר, עלייה של כ-90% לעומת הכנסותיה השנתיות לפני שלוש שנים. חברה גדולה נוספת היא דאסו סיסטמס, שמתמחה בתוכנות הנדסה CAD ועיצוב תלת-ממד. היא נהנתה מעלייה של 140% במנייתה בחמש השנים האחרונות.

בנוסף מחזיק הקונצרן בחברת מערכות חלל; חברה המפתחת כלי רכב חשמליים; בעיתון הנפוץ בצרפת, "לה פיגארו"; בקבוצת נדל"ן; בארטקוריאל, המנהלת בתי מכירות פומביות המתמחים באמנות ובסוסים גזעיים; ובעסקי היין - שגולת הכותרת שלהם הוא יקב שאטו דאסו.

מימין: אהרון שרף, לורן דאסו, יעקב טרנר, אדוארד קוקירמן - על רקע מטוס מיראז' צילום: מקור: יח"צ, אוסף פרטי

נושא היין חשוב לדאסו מאוד. יש לו מרתף יינות מושקע, הוא מכיר היטב את היקבים בישראל ומצר על כך שחלקם קונים ענבים במקום לגדל אותם בעצמם. אם תשאלו אותו, הוא היה רוצה למכור יין שאטו דאסו לסינים.

דאסו, 66, הגיע לישראל כדי לחנוך באוניברסיטה העברית את גלריית האמנות במרכז אדמונד ולילי ספרא לחקר המוח, על שם אשתו מרטין דאסו, שהלכה לעולמה בשנה שעברה. מרטין היתה נשיאת אגודת הידידים הצרפתית של האוניברסיטה העברית בירושלים ב-2011-2015 ופעלה לגייס תרומות למען המרכז לחקר המוח. בגלריה תיחשף יצירה של האמן הצרפתי ז'ראר גארוסט, שמוקדשת לה.

החברות הבנות שבבעלות קבוצת דאסו

<p>ARTCURIAL</p> <p>ארטקוריאל</p> <p>בית מכירות פומביות לאמנות</p>	<p>Sogitec</p> <p>סוגיטק</p> <p>מערכות תעופה אזרחיות וצבאיות</p>	<p>DASSAULT AVIATION</p> <p>דאסו אוויאסיון (תעופה)</p> <p>ייצור ושירותים מטוסים צבאיים (ראפאל ומיראז') ואזרחיים (פלקון)</p>
<p>LE FIGARO</p> <p>קבוצת פיגארו</p> <p>העיתון היומי "לה פיגארו" ומגזינים</p>	<p>DASSAULT SYSTEMES</p> <p>דאסו סיסטמס</p> <p>מערכות תוכנה לעיצוב ותכנון</p>	<p>S.A.B.C.A.</p> <p>SABCA</p> <p>פיתוח חומרים ומערכות לתעופה</p>
<p>DASSAULT</p> <p>דאסו ויין אסטייט</p> <p>יין ויקבים</p>	<p>IMMOBILIERE DASSAULT</p> <p>אימובילייר דאסו (נדל"ן)</p> <p>ניהול ופיתוח נדל"ן</p>	

הוא נולד ב-1953, אחד מארבעה אחים. לאחר שסיים את לימודיו במשפטים ופיננסים, שירת בחיל האוויר הצרפתי והיה קצין מודיעין בטייסת עד שהשתחרר בדרגת קפטן. במשך 13 שנה עבד כבנקאי, עד שב-1991 הצטרף לחברה והוביל בה

את תחום ההשקעות. בשל אהבתו לאמנות וליין, הכניס את דאסו לתחום ההשקעה באמנות וביקבים. ב-2019 העריך "פורבס" את הונו ב-6.2 מיליארד דולר.

"החברה ממוקדת בנושאים ספציפיים מאוד", הוא אומר. כיום הוא חבר ב-30 דירקטוריונים של חברות בתחומי פיננסים, תעשייה ואמנות. הוא יו"ר קבוצות היין והנדל"ן וסמנכ"ל הפיתוח העסקי של החברה. "אני אחראי על גיוון עסקי החברה, אני צריך לדמיין מה היא יכולה לעשות, לפגוש אנשים, ולהציע לאחיי ואחותי לאילו תחומים כדאי לנו להכנס".

"לה פיגארו", העיתון היומי הוותיק בצרפת, עם תפוצה של 321 אלף עותקים ביום נכון ל-2019, היה השקעה מוצלחת באופן מפתיע, מספר דאסו. "אף על פי שעסקי המדיה לא טובים", אומר דאסו. "אבי החליט ב-2004, לפני המשבר הפיננסי העולמי, לקנות את 'פיגארו'. בבעלות דאסו נמצאות 80% ממניות העיתון, הנחשב לבעל קו שמרני וימני, ותפוצתו היומית נשארה יציבה בשני העשורים האחרונים.

מפעל דאסו בצרפת צילום: Bloomberg

סיפור שמתחיל בניצול שואה ונגמר בטיל

גרעיני

ההיסטוריה של משפחת דאסו נכרכה בגורלה של מדינת ישראל בקשרים עבתיים, סבוכים ומסתוריים בחלקם. הסבא, מרסל דאסו, נולד ב-1892 בשם מרסל בלוך למשפחה יהודית ששורשיה בסלוניקי. הוריו היגרו לפאריס, והולידו שלושה בנים - לימים גנרל, מהנדס ורופא.

ב-1929 הקים בלוך חברת ייצור מטוסים שנקראה על שמו. ב-1940 נעצר על ידי משטר וישי בצרפת שתחת הכיבוש הנאצי. הוא גורש ב-1944 לבוכנוולד, שם עונה קשות, אך הצליח לשרוד ושוחרר ב-1945, עם שחרורו של המחנה.

לאחר סיום המלחמה הוסיף בלוך לשמו את השם ששימש את אחיו כשם במחתרת, דאסו (Dassault), שמבוסס על המלה "תקיפה". ב-1949 הוא השמיט את הבלוך ושמר על השם דאסו בלבד. הוא החליף את שם החברה שלו מבלוך לדאסו, והתנצר. לדאסו ואשתו מדליין היו שני בנים, קלוד וסרז', אביו של לורן.

סרז' דאסו כיהן כיו"ר ומנכ"ל דאסו לאחר מות אביו ב-1986, והיה חבר במפלגת האיחוד לתנועה עממית, שנוסדה על ידי ז'אק שיראק ובה כיהן ניקולא סרקוזי כנשיא. ב-1995 נבחר לראש העיר קורביי-אסונס שליד פאריס, אך ב-2009 איבד את תארו לאחר שבית משפט פסק כי נתן שוחד לקניית קולות ליורשו בתפקיד. הפסיקה לא נחשבה להרשעה, וסרז' עירער עליה.

שמעון פרס, דוד בן-גוריון ועזר ויצמן בעת חתימת חוזה המיראז' צילום: מיכה בר-עם / באדי

ב-1998 נגזרו עליו שנתיים מאסר על תנאי על ידי בית משפט בבליגיה על מתן שוחד לפוליטיקאים בתמורה לחוזים ביטחוניים. ב-2003 הואשם שוב בשוחד, איומים וקניית קולות, אך מאחר שזכה לחסינות כסנאטור, לא נעצר ולא הוגשו נגדו אישומים. סרז' היה מתנגד קולני לנישואים חד-מיניים. הוא הלך לעולמו ב-2018 והוריש את הונו לילדיו.

בחזרה לסב. בשנות ה-50, כשהסבא מרסל דאסו כיהן כראש האימפריה המשפחתית, התהדקו הקשרים בין מדינת ישראל הצעירה לצרפת, והאחרונה החלה לספק לישראל טנקים ומטוסי קרב מסוג אורגן, מיסטר ולאחר מכן מיראז'. שמעון פרס, מנכ"ל משרד הביטחון הצעיר, היה המתווך מול הצרפתים. הוא נסע עשרות פעמים לצרפת, ורקם יחסי ידידות עם שלל גורמים, ביניהם בעלי קבוצת דאסו.

"פרס רקד ואלס עם אמא שלי כשהייתי ילד", מספר דאסו. "כשנפגשתי אתו ב-2006, דפקתי על הדלת, והוא פתח אותה. אמרתי לו, 'אני דאסו, חזרתי לישראל', והוא חיבק אותי. זה היה רגע של קסם".

רגע המבחן האמיתי של הידידות בין דאסו לישראל הגיע קצת לפני מלחמת ששת הימים. ב-3 ביוני, לאחר שנים של שיתוף פעולה וסיוע צבאי, הטיל דה גול אמברגו על יצוא מערכות נשק מצרפת לישראל, כולל חוזים שנחתמו ושולמו. בינואר 1968 הוחמר האמברגו ונאסר כליל על יצוא כולל חלקי חילוף, בעקבות הפשיטה הישראלית על שדה התעופה בביירות.

מטוסי מיראז' צילום: משה מילנר / לעמ

נקודת מפנה זו ביחסי ישראל-צרפת פתחה את הפתח לברית אסטרטגית הדוקה עם ארה"ב, שסיפקה לאחר מכן מטוסי סקייהוק. אולם ישראל לא הסתפקה בכך. קשריה עם דאסו הסב היו בסיס לאחד מסיפורי המתח הבולטים של ההיסטוריה הצבאית של ישראל. יותר מיובל עבר, ודאסו פתוח מתמיד לספר את הסיפור. "סבא נתן לישראל את התוכניות של המיראז'. הנשר והכפיר היו התוצאה של הפיתוח הזה".

הגרסאות לסיפור לא אחידות, ואין אישור רשמי להן. בידועה שבהן, דאסו איפשר את הברחתן של תוכניות ייצור, וכן העביר חלקים של המיראז' 5 לישראל. על בסיס התוכניות, החלקים, וכמה מנועים ששימשו בסיס להקמת קו ייצור למנועי מטוסים, יוצר בישראל מטוס הקרב הראשון שלה, הנשר. בראש הפרויקט עמד משה קרת. לפי פרסומים בעיתונות הזרה היה זה מהנדס משווייץ, אלפרד פראונקנט, שגנב את השרטוטים מיצרנית מנועי המיראז'. "הוא ישב בכלא בגלל זה", מספר דאסו עתה.

בראיון שהעניק סא"ל בן-עמי גוב ב-1992 ל"הארץ", סיפר לאלוף בן, כיום עורך "הארץ", כי הצרפתים לא הפסיקו למכור מערכות נשק וחלקים לישראל ולספק מידע. השיטות שבהן הועבר הציוד ארצה היו דומות לשיטות הרכש של ההגנה בתקופת המנדט. על ארגזי המטען לא נכתב 'כלים להרכבת מיראז'ים' אלא משהו אחר. שוחד לאנשי מכס ופקידים עזרו לשמן את הדרך. הרוכשים על הנייר היו אנשי קשר במדינות באירופה, וחלק מהציוד נרכש דרך קבלני משנה של דאסו. בנוסף הגיעו לישראל גם צוותים טכניים של דאסו שעזרו בהרכבת המטוסים. הכל נעשה בשקט, בלי מהומות", אמר גוב בריאיון.

מטוסי הנשר שהתבססו על הציוד והידע הזה החלו לטוס ב-1972, ולזכותם נזקפו 115 הפלות של מטוסי אויב, לעומת חמש נפילות. "אלה היו המטוסים הכי טובים והטייסים הכי טובים", אומר דאסו. ב-1975 החל ייצורו של הדור הבא, מטוס הכפיר, שהתבסס על תכנון המיראז' בשילוב מנוע אמריקאי של ג'נרל אלקטריק שנבנה ברשיון בישראל.

Spotlight on the Forthcoming Dassault Falcon 6X – AINtv

בזמן שמטוסי נשר וכפיר טסו בגלוי בשמי ישראל ובגבולותיה, היה אמצעי לחימה אחר, עם פרופיל הרבה יותר חשאי, שדאסו סיפקה לישראל, שוב בתיווכו של פרס. ב-1963 נבחרה דאסו להיות ספקית של טיל קרקע-קרקע בליסטי, תחת השם "מבצע יריחו". המפרט שמסר פרס לצרפתים דרש יכולת נשיאה של חומר נפץ בשקל 570 ק"ג, או ראש חץ גרעיני, למרחק של 250-500 ק"מ.

שנה לאחר מכן החל ייצור הטיל במפעלים בצרפת, ועד 1969 נערכו ניסויים. בעקבות האמברגו ב-1967, נאסר על דאסו לייצא את הטילים לישראל. לפי דיווחים במקורות שונים, הוברחו לישראל התוכניות הצרפתיות וחלקי טילים, אולי אפילו טילים שלמים. המשך הפיתוח והייצור נעשה על ידי התעשייה האווירית.

"בצרפת נתניהו נחשב אחד מראשי הממשלה הטובים"

סבו של לורן אולי היה תומך גדול, אבל הדור הנוכחי הפנה עורף לזהותו היהודית ולידידות עם ישראל. "אני היחיד שמגיע לישראל", אומר דאסו הנכד בנימה של צער. "אחיי ואחותי לא רוצים לבוא, מסיבות פוליטיות".

לורן הגיע לישראל לראשונה ב-2006. "רציתי לחדש את היחסים עם המדינה, להמשיך את סיפור משפחת דאסו עם המיראז'. ב-2006 התחלתי את ההשקעה הראשונה שלי בקרן השקעות ההון סיכון קטליסט. הקמנו קרנות להשקעות, ועכשיו יש לנו השקעות של 100 מיליון יורו ב-24 חברות", אומר דאסו, המכהן כיו"ר הוועדה המייעצת של

נשיא צרפת, עמנואל מקרון צילום: Francois Mori/אי"פ

קטליסט, שמובילים אדוארד קוקירמן ויאיר שמיר. דאסו השקיע גם בקרנות ההשקעה הפרטיות וההון סיכון פיטנגו, קומרה, פורטיסימו וקרן מרקר. מאוחר יותר הגיע ארצה עם משלחות רשמיות מצרפת, בראשותם של הנשיאים דאז ז'אק שיראק וניקולא סרקוזי. "יש לנו הזדמנויות צמיחה. בישראל הדלתות נפתחות בפנינו", הוא אומר.

הבלגן הפוליטי בישראל לא משפיע על תדמיתה בצרפת?

"אני לא ממש מבין מה קורה במערכת הפוליטית בישראל. בצרפת בנימין נתניהו נחשב אחד מראשי הממשלה הטובים ביותר שהיו בישראל. יש לי כבוד לנתניהו, והיה לי כבוד רב ליצחק רבין".

אז בוא נחזור לצרפת. מקרון הוא האיש שמתאים להנהיג את צרפת? הוא יצליח להיבחר שוב?

"מקרון, בעיני, הוא כמו נפוליאון חדש. אין לו כסף, לא היה לו תפקיד, לא היתה לו מפלגה, הוא היה לבד, כמו נפוליאון. אני בטוח שהוא ייבחר מחדש. מארי לה פן לא תעשה קאמבק. צרפת היא רפובליקה דמוקרטית וחופשית. שיטת הרוב (שבה בכל מחוז מי שזוכה ברוב מקבל את כל הקולות; ד"מ) הרגה את הקיצוניים פה. לה פן נגמרה פוליטית, בגלל השם של אביה. האחיינית שלה, שדומה לה בדעותיה הפוליטיות, שינתה את השם. היא חכמה מאוד ומסוכנת מאוד".

בשני העשורים האחרונים נחשבה גרמניה למנהיגה של גוש היורו ושל אירופה. אתה חושב שצרפת יכולה לתפוס את המנהיגות בחזרה?

"צרפת חכמה מגרמניה ויותר מגוונת, ולכן תוביל את אירופה. התרבות בה מדהימה".

ואיזו השפעה תהיה לברקזיט על צרפת ואירופה?

"זו בעיה בשביל הבריטים. הברקזיט טוב לצרפת. הרבה בריטים יבואו לצרפת. אני לא אופטימי לגבי בריטניה".

אתה פועל באופן אקטיבי לקידום מעמד ישראל בצרפת. איך נראה המוניטין של ישראל משם?

"דאסו עזרה לישראל כשהמוניטין של ישראל היה בשיא, ב-1967. הבעיה של ישראל כיום היא היחסים בין ארה"ב לישראל. ברגע שישראל מאוד מחוברת לארה"ב, זה יוצר אנטגוניזם אצל המדינות האחרות, ופוגע בשיתוף הפעולה האפשרי. דה גול היה שותף אסטרטגי של ישראל עד 1967, ואז ישראל בחרה בארה"ב. הוא הביא לישראל מטוסים בשביל מלחמה. עכשיו, אני מקווה, מקרון אולי יביא את השלום".